

Yttrande om förslag till detaljplan för del av Svea Artilleri

- Inledning

YIMBY ser det som glädjande att arbetet med en utveckling av området vid Svea Artilleri fortgår. Projektet har, med vissa nödvändiga justeringar, en god potential att levandegöra en idag ödslig och underutnyttjad del av stadsdelen, trots sitt ytterst centrala läge med oslagbar tillgång till kollektivtrafik i form av både tunnelbanestation Stadion, blåbussar samt en trolig framtida spårvägsutbyggnad. Även tunnelbanestation Karlaplan samt Roslagsbanan finns på kort avstånd från området varför en hög exploateringsnivå är önskvärt även ur miljösynpunkt.

Planen är i många aspekter bra, även om exploateringsnivån är i underkant och parkeringstalet i överkant för ett så centralt läge med utmärkt kollektivtrafiktillgång. Som vi redan tidigare påtalat är det viktigt att musikhögskolan får nya lokaler i detta läge. En flytt av skolan, som vissa yttrandeställare önskat, vore djupt olyckligt. Denna del av gårdet är i mycket stort behov av en levandegörande verksamhet som musikhögskolan, annars förvandlas området till ren sovstad. Det finns dock skäl att poängtera att den övergripande formen för området tycks ha planerats från helikopterperspektiv snarare än gatunivå. Stadsdelar upplevs som bekant normalt sett av gående och inte från helikoptrar.

- Synpunkter på samrådet

Remiss- och samrådsredogörelsen är inte upplyftande, men ändå ganska munter läsning.

De boende i bostadsrätterna i det nya höghuset Svea Torn, där putsen knappt torkat, beklagar sig över de nya "höghusen" och undrar varför höjdbegränsningen i gällande plan från 1946 inte beaktas...

Andra menar att trafiksituationen kommer att förvärras, trots att alla trafikprognoser pekar på en kraftigt minskat trafikbelastning när Norra länken står kvar, något som också redovisades i samrådsmaterialet.

Förbundet för ekoparken hävdar att planen strider mot PBL:s portalparagraf om "*goda sociala levnadsförhållanden och en god långsiktigt hållbar livsmiljö*". Vad som är en god livsmiljö är förstas en i allra högsta grad subjektiv fråga, individer som vi är, men vi i YIMBY tycker att det är bättre att använda central mark i kollektivtrafiknära lägen, istället för att låta den stå inhägnad och oanvänd. Alternativet är nämligen att lägga ny bebyggelse längre ut i orörd natur. Det om något är knappast ett gott recept för goda sociala levnadsförhållanden och en långsiktigt hållbar livsmiljö.

Skönhetsrådet har däremot en mycket konstruktiv synpunkter i sin kritik av det geometriska planmönstret som en forma för urbanitet. Precis som skönhetsrådet skriver riskerar området att bli

en sluten enklav som avgränsar sig mot omgivningen. Bättre samband behövs, framförallt mot Lidingövägen. Däremot delar vi inte skönhetsrådets syn på att en hög exploateringsnivå riskerar att reducera upplevelsen av Svea Torn.

Länsstyrelsen påtalar att den tydliga gränsen mellan stenstaden och institutionsmiljöerna försvagas och identifierar detta som ett problem. YIMBY delar inte den ståndpunkten utan menar tvärtom att en sådan försvagning är ytterst välkommen och innebär än mycket önskvärd urban sammankoppling mellan Östermalm och Gärdet. En fungerande stadsmiljö för människorna i staden måste få vara viktigare än att kunna historiskt utläsa varje steg i historien.

- Gestaltning och stadsmiljö

I gestaltungsprogrammet kan vi läsa att *"stor enhetlighet eftersträvas för hela området med så få fönstertyper som möjligt"* samt att *"stor enhetlighet eftersträvas materialmässigt för att arkitektoniskt hålla samman kvarteret."*

Vi i YIMBY menar att detta ingalunda är något positivt, trots att gestaltungsprogrammet försöker påstå det. I större områden som planeras i ett svep bör istället ett stort arbete läggas på att få en **varierad** gestaltning med **olika** fasaduttryck, bebyggelsehöjder, fasadfärger och fönster. Det skapar en intressant och varierande levnadsmiljö, i linje med vad vi idag vet ifrån forskning om hur människans psyke fungerar. Området kan trots denna variation hållas samman arkitektoniskt, men på ett mer levande och attraktivt sätt än att alla hus ser precis likadana ut. Vi vill här samtidigt poängtera att gestaltningen av den nya bebyggelsen i många fall är mycket god, men en större variation bör och kan ges.

I samband med vårt tidigare yttrande om det aktuella planområdet noterade vi att det i miljökonsekvensbeskrivningen angavs att musikhögskolan ges en *"framträdande plats i hörnet Lidingövägen-Valhallavägen"*. Vi gav medhåll i denna synpunkt vad gäller Valhallavägen, men riktade skarp kritik mot gestaltningen av områdets möte med Lidingövägen. Tyvärr har inget förbättrats på denna punkt, trots att ärendet nu blivit ännu mer angeläget i ljuset av diskussionerna om en ny arena för Djurgården fotboll. Vår kritik har inte heller kommenterats från kontorets sida i samrådsredovisningen. Istället för en förbättring har planförslaget försämrats på denna punkt genom att den tydliga arkitektoniska markering som hörnet tidigare utgjorde har filats ner och gjorts mer osynligt. Som vanligt med andra ord. I Stockholm hade vi tidigare en tradition av arkitektur som tog plats och uppmärksammades, men mot slutet av 1900-talet kom en ny tradition. Inget får synas. Med ett fåtal undantag är det denna idé som driver både planering och arkitektur. Tyvärr är standardsvaret från byggare, politiker och stadsbyggnadskontor när planer kritiserar att göra om planerna så att de blir mer utslätade. Några år efter att byggena står klara så kritiserar de ofta för att vara för utslätade och intetsägande.

Tänk om vi någon gång kunde ändra på denna trista tradition?

Hörnbyggnadens gestaltning bör återfå något av sin tidigare markering. Det kan dock göras på andra sätt än med höjd även om YIMBY själva inte ser några problem med den högre byggnad som tidigare planerades i hörnet.

Förslaget lyckas inte alls med att skapa en framträdande plats för musikhögskolan mot den känsliga urbana spridningskorridor som Lidingövägen utgör. Inte heller får stadsrummet en god gestaltning i denna riktning. Idag karakteriseras den aktuella delen av Lidingövägen av bergskärningar och murar, och är en plats som man snabbt passerar utan att vilja stanna till. Principiellt innebär det aktuella förslaget ingen större förändring i denna aspekt. Den potential till att skapa goda kopplingar mellan stadion och planområdet, mellan Östermalm och Gärdet, till en framtida eventuell arena för DIF, det

nya stadsutvecklingsområdet i Norra Djurgårdsstaden liksom att låta staden få röra sig norrut längsmed Lidingövägens östra sida utnyttjas inte. Istället skapas en direkt **barriär** ut mot Lidingövägen. Även fasadgestaltningen verkar här ha prioriterats ner och upplevs inte lika genomarbetad som i resten av området.

Stadion är en känslig byggnad av stort värde och vi har förståelse för den avvägning som gjorts när man valt att förskjuta bebyggelsen bort från Lidingövägen jämfört med tidigare framlagda förslag. Denna förändring gör dock inte att platsen för den skull kan och bör **ges upp**, vilket det aktuella förslaget i stora delar gör. Istället för den impedimentmark/grönyta som här planeras bör istället gaturummet få fortsätta i samma nivå som omkringliggande trottoarer hela vägen in till fasaden. Minst en lokalyta bör också anläggas mot Lidingövägen. Troligen är ett läge nära Valhallavägen mest fördelaktigt ur affärsidkarsynpunkt. Takhöjd och andra aspekter i bör anpassas så att möjligheten till ytterligare lokalytor är möjliga i framtiden. Ytan kan med fördel trädplanteras, så länge marknivån är hårdgjord. I framtiden när trafiken minskar har delen närmast Valhallavägen en potential som minitorg. Vi vill markera att vi ser gatunivåns gestaltning ut mot Lidingövägen som en mycket problematisk del i ett annars ganska väl utarbetat förslag.

- Avslutning

Exploateringen av det aktuella planområdet är ytterst positiv. Men om de påpekade problemen inte åtgärdas finns det inte bara en risk, utan ett faktum, att området kommer att upplevas som isolerat från Lidingövägen och Stadion. Det rimmar illa med idén om promenadstaden och stadens uttalade mål att skapa levande stadsmiljöer.

- Om YIMBY

YIMBY är ett nätverk bestående av drygt 4500 personer, med åsikter över hela det politiska spektrumet som engagerar sig för Stockholmsregionens fortsatta utveckling. Det handlar om stadsmässighet, miljö, effektivitet, konkurrenskraft, effektivare kollektivtrafik, större variation inom arkitektur, mer levande gatuliv och mycket mer som förenar oss i önskemålet om att staden skall få vara just stad.

Vi har en hemsida på:
<http://www.yimby.se/>

Kontaktperson för detta yttrande är:

Anders Gardebring
Strindbergsgatan 44
115 31 Stockholm
Epost: anders.gardebring@yimby.se